

EVALUACIJA PROVEDBE PROGRAMA ODGOJA ZA MIR U D. C. "MATIJA GUBEC" U ZAGREBU

Josip Janković

Pravni fakultet, Zagreb

Lidija Rezić, Blaženka Pintur

Dječji centar "Matija Gubec", Zagreb

UDK 373.24.035

Stručni članak

Primljeno: 19. 4. 1995.

Rad se bavi primjenom jednog programa odgoja za mir te njegovom evaluacijom. Riječ je o programu intervencije u socijalizacijski proces djece predškolskog uzrasta, usmjerenom na pripremu djece za suradništvo i druge nenasilne oblike komunikacije s okolinom. Ovaj program priprema djecu za život u svijetu kakav on jest, osposobljavajući ih da na vrijeme prepoznaju opasnost u sebi ili u drugima i izbjegnu je ili prevladaju u zajedništvu, birajući kooperaciju umjesto sukoba, sreću s drugim umjesto na račun drugoga. Tri procjenjivača (odgojiteljica i dva promatrača-člana stručnog tima Dječjeg centra) procjenjivala su kooperativnost, konstruktivnost i zadovoljstvo vježbama i sadržajima koje one donose. Rezultati procjena pokazuju pozitivan trend, što potvrđuje djelotvornost programa. Samoprocjene vlastitog rada odgojiteljica i kvalitete rada skupine djece u cjelini, pokazuju vrlo visok stupanj zadovoljstva odnosno uspješnosti i time potvrđuju prijašnju tvrdnju. Dodatna dobit ovim programom ponuđenog koncepta intervencije u socijalizacijski proces jest priprema djece za dobre suradnike u svim oblicima partnerstva – u radnoj grupi, timu i braku, odnosno obitelji. U skladu s tom konstatacijom može se dalje zaključiti da je tako postignut cilj pripreme djece za buduće, njihovo vrijeme, umjesto za prošlo, vrijeme njihovih roditelja i odgojitelja.

UVOD

Otkada postoji, čovjek je u društvu s drugim ljudima i, htio on to ili ne, u stalnoj borbi s pripadnicima svoje vrste: za hranu, sklonište, toplinu, partnera, položaj u skupini i zbog bezbroj drugih razloga. Stoga je i ljudska povijest, umjesto da

bude povijest ljudskog rada, postala uglavnom povijest ljudskog nasilja. Tisućama godina to je tako na globalnom i individualnom planu. Tek nakon Prvog svjetskog rata javljaju se prvi ozbiljniji pokušaji sprečavanja ratnih sukoba među narodima. Osniva se Društvo naroda, koje ipak nije odgovorilo zahtjevima pa nakon još jednog svjetskog sukoba biva osnovana OUN, dometi koje su također ograničeni jer se ni njeni osnivači, kada su njihovi vlastiti interesi u pitanju, ne pridržavaju usvojenih načela, dogovora i deklaracija.

O sukobima na individualnom ili na planu užih skupina ljudi te o njihovom kreativnom, nenasilnom razrješavanju počelo se ozbiljno razmišljati i baviti tek posljednjih desetljeća. Ta su se nastojanja razvijala u više smjerova, uglavnom pod pritiskom ozbiljnih negativnih posljedica sukoba (disolucija bračnih partnera, odnosi u radnim skupinama, pravne i druge teško razrješive situacije među ljudima), od kojih se društvo željelo zaštititi.

Bez obzira na razinu i područje nastanka sukoba, sva ta nastojanja usmjerena su uglavnom na "gašenje požara" koji se već "razbuktao". Nenasilnim se rješavanjem sukoba bave brojni autori (Goldstein i McGinnis, 1984; Kreider, 1984; Putzman, 1988. itd), rasvjetljavajući pojavu sukoba s različitih strana (Deutsch, 1973). Ovaj trend razvijanja metoda i tehnika razrješavanja već nastalih sukoba proširio se posljednjih desetak godina i u nas. Javljaju se i naši autori s publikacijama namijenjenim senzibilizaciji i širenju nenasilnih metoda rješavanja nesporazuma među ljudima (M. Ajduković i N. Pečnik, 1993. i 1994). No, nakon sustavnog promišljanja neizbježno se mora doći do prevencije kao konačnog rješenja fenomena sukoba među ljudima, jednako kao i svih drugih sociopatoloških pojava. Nastojanjima da do sukoba uopće ne dođe, moguće je posve sigurno postići najviše. U to nema dvojbe. No problem u fazi provedbe i nije tako jednostavan kako na prvi pogled izgleda. Da bi ljudi mogli izbjeći sukobljavanje, potrebno je postići brojne promjene u njihovu međusobnom percipiranju, autopercepciji, očekivanjima od sebe i drugih, uvjerenjima i načinu razmišljanja, a onda naravno i u ponašanju.

Tako velike promjene na razini populacije moguće je postići jedino tako da se novi naraštaji još tijekom primarne socijalizacije uče suradnji umjesto natjecanju, uvažavanju drugih, sociocentričnosti, umjesto egocentризmu, sreći s drugima umjesto na račun drugih.

Sve to postići u ljudskoj zajednici u praksi, na globalnoj razini, moguće je jedino tako da se dobro razrađen i metodički pripremljen program uključi u provođenje odgojnog, odnosno socijalizacijskog procesa u obiteljima i ustanovama odgoja i obrazovanja i sustavno provodi sve dok ne postane sastavni dio kulture, sustava vrijednosti i, naravno, stil života. Da bi bio učinkovit, takav program treba biti zanimljiv i dinamičan kako bi ga što bolje prihvatili svi sudionici socijalizacijskog procesa, primjenjiv u svim sredinama bez obzira na njihove posebnosti i otvoren za moguće kreativne intervencije koje su ponekad potrebne iz subjektivnih ili objektivnih razloga. Tek tako organizirana intervencija u socijalizacijski proces može dovesti do uspostavljanja takve perceptivno-kognitivno-emocionalne prilagođenosti koja će omogućiti djeci da u rizičnim situacijama budu usmjerena traženju novih, kreativnih, u svakom slučaju pozitivnih, nenasilnih reak-

cija, a samim tim i njihovih rješenja. Ta rješenja će zasigurno morati predstavljati pozitivne pomake, obogaćenje svake sredine, zajednički uspjeh i novi napredak u komunikaciji među ljudima.

Jedan naš program odgoja za mir, koji je s tim ciljem konstruiran i publiciran (J. Janković: *Sukob ili suradnja*, Alinea, 1993), primijenjen je na inicijativu stručnog tima i samih odgojiteljica, početkom 1994. godine u dva dječja centra u Zagrebu (*Matija Gubec* i *Zvončić*).¹ Nakon upoznavanja s programom, djelatnice ovih centara došle su do uvjerenja da se on uklapa u kontekst nove, humanističko-ra-zvojne koncepcije rada u našim predškolskim ustanovama, kao dio opće pri-marne prevencije i ciljani program socijalizacije za mir i suradnju te samim tim, kao put za izbjegavanje sukoba.

Skupina vrlo kreativnih odgojiteljica iz nekoliko odvojenih kuća ovih centara slobodnom se odlukom uključila u primjenu programa. Sama primjena tekla je ovako:

1. Uz članice stručnog tima, u kratkoj pripremi odgojiteljica za ovu sustavnu intervenciju u socijalizacijski proces djece predškolskog uzrasta koja su uključena u vrtičke skupine, sudjelovao je i autor programa.

2. Prije same primjene programa dogovoreni su i načini praktične primjene svake pojedine vježbe, tako da su svi sudionici imali mogućnost kreativne intervencije i prilagodbe programa specifičnosti skupina i mogućnostima koje nude zadani uvjeti.

3. Prije početka primjene programa stručni tim je zajedno s odgojiteljicama organizirao sastanke s roditeljima, na kojima su oni upoznati s programom, njegovim ciljem i načinom provođenja, kao i s potrebom dobivanja njihove potpore.

4. Primjena svake od vježbi organizirana je tako da su joj bili nazočni i stručni promatrači koji su imali važnu ulogu u evaluaciji i superviziji rada. Procjene rada po unaprijed utvrđenim kriterijima vršene su neposredno nakon provedene vježbe.

5. Tijekom realizacije programa održavane su tjedne supervizije koje je vodio autor programa. Uz stalno procjenjivanje uspješnosti realiziranih vježbi, supervizija je bila usmjerena na analize reakcija djece, primjerenost svakog pojedinog sadržaja, različitih neočekivanih okolnosti, doživljaja samih odgojiteljica tijekom rada, njihova kreativnog prilagođavanja sadržaja trenutačnim uvjetima i reakcijama djece, tako da je do izražaja došla njihova edukativna i evaluacijska uloga.

6. Veći dio rada sniman je videokamerom, što je pridonijelo kvaliteti supervizijâ, osobito u edukativnom smislu.

1

Zahvaljujemo svim sudionicima provedbe programa, odgojiteljicama, članicama stručnog tima i ravnateljici na primjerenj suradnji, bez koje bi uspjeh izostao.

Na kraju provedbe programa, prema zapažanjima svih sudionika, zaključeno je da se on dobro uklopio u humanističko-razvojnu koncepciju i da je u tom smislu obogatio uobičajeni tijek rada novim sadržajima. Da se evaluacija ne bi zasnivala na općem dojmu i da bi bila dovoljno kvalitetna, provedeno je ispitivanje odgovarajućim metodološkim postupcima.

CILJ ISPITIVANJA

- Ispitati kako je primjena programa u pet odgojnih skupina Dječjeg centra "Matija Gubec" utjecala na konstruktivnost i kooperativnost predškolaca te kakvo je bilo zadovoljstvo radom djece u skupinama tijekom provođenja programskih sadržaja.
- Ispitati kvalitetu rada skupine djece u cjelini, kroz percepciju voditeljica i njihovo zadovoljstvo vlastitim radom.

METODOLOGIJA

Procjene konstruktivnosti, kooperativnosti i zadovoljstva radom u skupini za svako pojedino dijete, vršila su tri procjenjivača – odgojiteljica-voditeljica i dvije članice stručnog tima Centra kao promatrači, na skalama od pet stupnjeva (vidi prilog).

Ove su procjene obavljene tjedan dana prije početka primjene programa, tijekom čitavog vremena provođenja programa nakon svake pojedine vježbe te deset i trideset dana nakon završetka programa. Procjenu kvalitete rada skupine i zadovoljstva vlastitim radom provodile su odgojiteljice na skalama od pet stupnjeva neposredno nakon završetka rada na svakoj vježbi (vidi prilog).

Uzorak se sastojao od ukupno 119 djece uključene u pet odgojnih skupina Dječjeg centra "Matija Gubec", čija se kronološka dob kretala od 2-6 godina.

REZULTATI I RASPRAVA

Želeći imati pouzdane rezultate rada nakon provođenja programa i izvršenog procjenjivanja primjenom odgovarajućih statističkih postupaka, dobili smo sljedeće podatke. Prva skupina sastojala se od 14 djece u dobi od 2-4 godine. Program je provodila odgojiteljica V. Habjan. Druga skupina sastojala se od 22-je djece u dobi od 2,5-4 godine, a vodila ju je odgojiteljica V. Šimić.

Treću skupinu sačinjavalo je 26-oro djece od 4-5 godina, a vodila ih je M. Šuker. Četvrta se skupina sastojala od 27-oro djece u dobi od 4-5 godina koje je vodila D. Matić, a petoj, od 30 predškolaca čija je kronološka dob bila između 5 i 6 godina, na čelu je bila odgojiteljica G. Masnec.

Tablica 1

Prikaz aritmetičkih sredina procjena po odgojnim skupinama

Skup.	Proc.	PP	1	2	3	4	5	6	7	8	NP-1	NP-2
1	konstruktivnost	2,7	3,0	3,0	3,2	3,2	3,3	3,4	3,5	3,5	3,6	3,5
	kooperativnost	3,2	3,0	3,3	3,2	3,6	3,5	3,4	3,5	3,5	3,6	4,4
	zadov. djece	3,5	3,0	3,3	3,2	3,9	3,5	3,5	3,5	3,5	3,7	3,7
	grupa		3,5	5,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0	4,0		
	vlast. zadovolj.		3,0	5,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0	4,0		
2	konstruktivn.	3,6	3,6	3,6	3,5	3,4	4,0	3,5	3,0	3,8	3,7	–
	kooperativn.	3,2	3,6	3,5	3,4	3,4	3,7	3,8	4,1	3,4	3,7	–
	zadov. djece	3,2	4,0	4,0	3,2	3,4	4,5	4,7	4,5	4,6	3,0	–
	grupa		4,0	4,0	3,0	4,0	5,0	5,0	4,0	4,0		
	vlast. zadovolj.		4,0	4,0	4,0	5,0	4,0	4,0	4,0	5,0		
3	konstruktivn.	3,4	3,2	3,3	3,3	3,0	3,5	3,3	3,8	3,8	3,7	3,8
	kooperativn.	3,8	4,2	3,8	3,3	3,4	3,5	4,0	4,0	3,8	3,7	3,7
	zadov. djece	3,7	3,8	3,5	3,5	3,1	3,5	3,3	3,8	3,8	3,8	3,8
	grupa		4,0	5,0	4,0	4,0	5,0	5,0	4,0	4,0		
	vlast. zadovolj.		3,0	4,0	4,0	5,0	4,0	4,0	4,0	4,0		
4	konstruktivn.	3,4	4,1	4,1	4,6	3,8	4,0	3,9	4,1	4,0	4,1	4,2
	kooperativn.	3,5	4,1	4,3	4,7	4,0	3,9	4,1	4,6	4,2	4,3	4,3
	zadov. djece	4,1	4,4	4,4	4,8	4,3	4,6	4,3	4,5	4,4	4,6	4,6
	grupa		4,0	5,0	4,0	4,0	5,0	5,0	4,0	4,0		
	vlast. zadovolj.		3,0	4,0	4,0	5,0	4,0	4,0	4,0	4,0		
5	konstruktivn.	3,8	3,4	3,7	3,5	3,8	5,0	4,2	4,0	3,8	3,8	3,7
	kooperativn.	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	5,0	3,2	3,3	3,8	4,2	4,2
	zadov. djece	3,9	4,1	4,0	3,5	4,0	5,0	4,4	4,2	4,4	4,6	4,6
	grupa		4,0	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0		
	vlast. zadovolj.		4,0	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0		

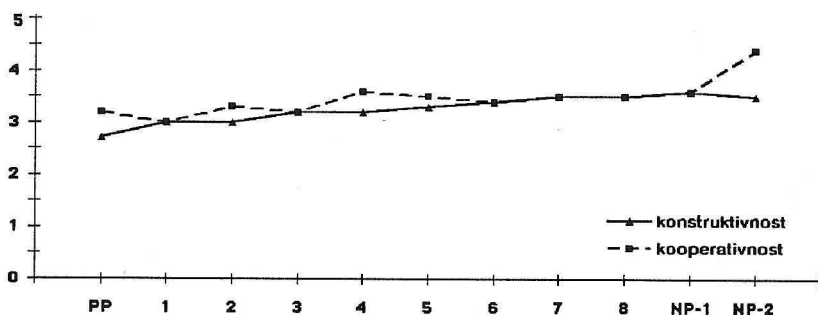
Vizualni pregled rezultata u tabeli (tj. aritmetičkih sredina procjena djece prema definiranim kriterijima) pokazuje vrlo mala variranja od vježbe do vježbe, s tendencijom blagog rasta tijekom trajanja programa. Odstupanja od općeg trenda i oscilacije vrlo su mala, što se može objasniti poništenjem odstupanja u pojedine djece tijekom provedbe programa, do čega dolazi izračunavanjem srednjih vrijednosti. Taj učinak su pojačala odstupanja pojedine djece koja su neredovito dolazila u vrtić, pa se u njih nije moglo registrirati pozitivne pomake, tako da su cjelokupni rezultati pomaknuti u neželjenom smjeru.

S obzirom na tako velik broj djece u skupinama i neizbježne oscilacije u njihovu broju od vježbe do vježbe, zbog bolesti kojima su djeca u predškolskim ustanovama sklona, i ova pozitivna tendencija vrlo je znakovita. Posebno je važno što su se pozitivne promjene zadržale i 10 odnosno 30 dana nakon provođenja programa. No i uz ovako optimističke rezultate pokazalo se da bi oni bili još bolji da su i roditelji u većoj mjeri sudjelovali u podržavanju uspos-

tavljenih promjena u percepciji, mišljenju, očekivanjima od socijalnih interakcija i na koncu, i ponašanja koja iz svega toga proizlaze.

Grafikon 1

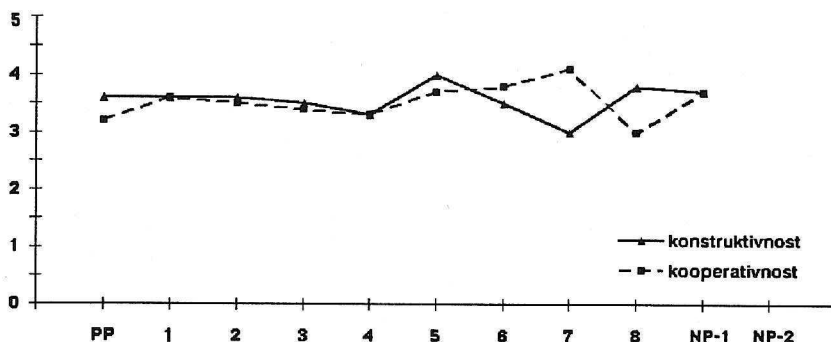
Prikaz aritmetičkih sredina procjena u skupini "Pilići"

Kao što zorno pokazuje grafički prikaz, blag ali ustrajan uspon u pogledu konstruktivnosti, a još više kooperativnosti, vidljiv je u skupini djece čija se kronološka dob kreće već od dvije pa do četiri godine. Premda je na tako ranom uzrastu bilo jedva moguće očekivati neposredno vidljive promjene, one su ipak registrirane na mjerljivoj razini, čak i na razini čitave skupine, i pored toga što su pomaci u djece koja su bila redovita, izračunavanjem aritmetičkih sredina pokrivena, značajno "ispeglane".

Grafikon 2

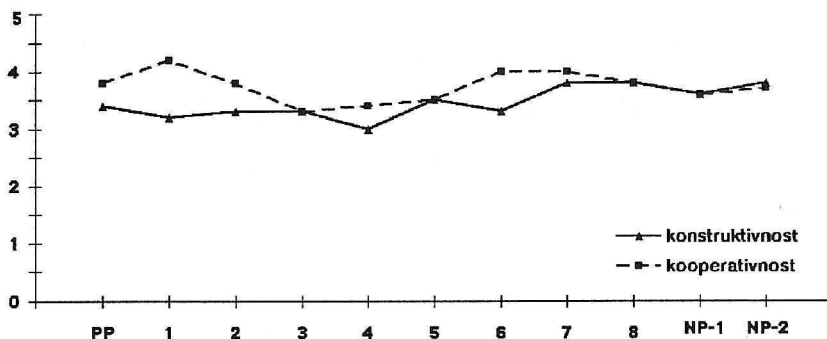
Prikaz aritmetičkih sredina procjena u skupini "Zvezdice"

Uz neizbježne oscilacije u konačnici pozitivnog trenda, u ovoj skupini je registriran blagi uspon u promjeni ponašanja djece čiji se uzrast u ovoj skupini kretao između 2,5 i 4 godine. Kao i u prvoj skupini, i ovdje je veći pomak zabilježen u kooperativnosti.

Grafikon 3

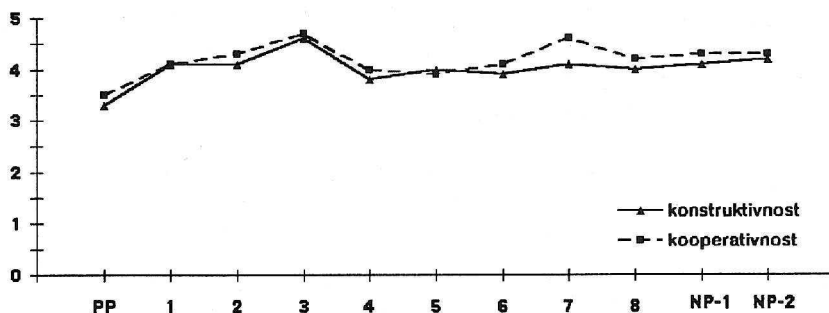
Prikaz aritmetičkih sredina procjena u skupini "Ribice"

U ovoj skupini vidljiv je blagi uspon u pogledu konstruktivnosti, dok u pogledu kooperativnosti nalazimo čak pad, doduše jedva uočljiv, što je rezultat povratka u skupinu određenog broja djece koja nisu sudjelovala u prvom dijelu provođenja programa. Ovo upućuje na to da je dobro ciklički permanentno provoditi program putem uklapanja njegovih sadržaja u godišnji program rada, kako bi se kompenzirao gubitak koji je posljedica odsutnosti djece iz vrtića.

Grafikon 4

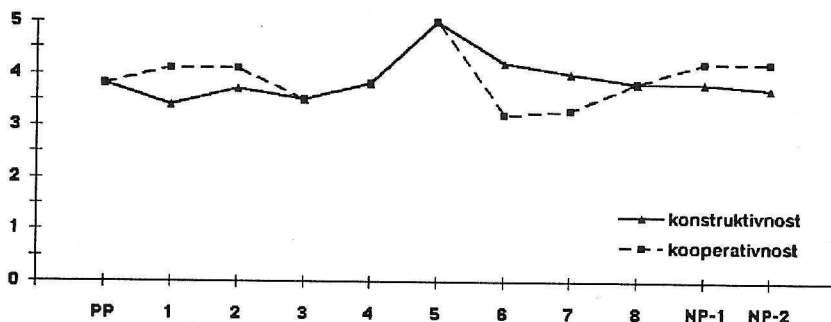
Prikaz aritmetičkih sredina procjena u skupini "Mace"

Kao što pokazuje grafikon, u pogledu ovih dviju bitnih kvaliteta ponašanja djece zapažen je najprije nagli i vrlo izražen uspon, koji nakon određenih oscilacija zadržava blagi ali zapažen pozitivan trend.

Grafikon 5

Prikaz aritmetičkih sredina procjena u skupini "Leptirići"

Nakon većih oscilacija izazvanih sličnim utjecajima kao i u četvrtoj skupini, nalazimo blagi uspon u pogledu kooperativnosti, dok je u pogledu konstruktivnosti zabilježen jedva zamjetan pad kao posljedica već spomenutih nepovoljnih čimbenika.

Kroz stalnu suradnju registrirani su nepovoljni čimbenici koji djeluju na ukupne rezultate primjene programa. Među njima je najočitiji nestalnost sastava skupina, izazvana čestim izostancima pojedine djece, što se ne da izbjeći i čemu se može doskočiti jedino ugradnjom programa u svakodnevni rad i omogućavanjem njegove permanentne primjene. Uz to, pokazalo se da se intenzivnijom potporom roditelja, kroz njihovo uključivanje u provođenje programa "na dva kolosijeka", dodatnom dopunom i kreativnim nadograđivanjem programa, mogu postići još bolji rezultati. Pod tim imperativom neke su vježbe poboljšane kreativnim intervencijama pojedinih odgojiteljica, što je uz njihov uopće iznimno kvalitetan, interesantan, kreativan i snažno motiviran rad, značajno pridonijelo pozitivnim rezultatima primjene programa.

Sva ta iskustva pomogla su vidljivom poboljšanju programa u pogledu obogaćenja sadržaja i intenzivnijeg uključivanja roditelja u njegovo provođenje, što je značajno obogatilo i drugo izdanje knjige *Sukob ili suradnja* (Alinea, 1994).

Članovi stručnog tima iznijeli su i neka svoja dodatna zapažanja, među kojima izdvajamo zapažanja odgojiteljica kao vrlo zanimljiva i dovoljno značajna da i ovdje budu iznesena.

Prvo se odnosi na proces kojim je tijekom supervizijskih sastanaka skupina sudionika u provedbi programa pomalo prerasla u skupinu za samopodršku, razvijajući one oblike komunikacije kakvi su programom razvijani u djece – duh međusobnog uvažavanja i suradnje.

Drugo se odnosi na činjenicu da su pozitivne promjene bile uočljivije u djece čiji roditelji su pokazali ozbiljan interes i angažman u vezi s provođenjem programa nego u djece čiji roditelji nisu bili zainteresirani.

Treće, vrlo interesantno, iako očekivano, tiče se pojave da su socijalno-afektivne metode rada u aplikaciji sadržaja vježbi dovele do potenciranja osobnosti i kreativnosti djece, što je rezultiralo istodobnim zadovoljstvom djece i odgojiteljica.

Nadalje je primijećeno da je dobro vježbe provoditi u razmacima od dva tjedna, jer djeca neko vrijeme zahtijevaju ponavljanje određenih sadržaja, što je izvrstan način da se još bolje utvrde postignute promjene. Takvo produženo bavljenje bitnim elementima osnovne paradigme na kojoj se zasniva program omogućuje i unošenje novih, srodnih sadržaja, čime program dobiva na kvaliteti. Uz to i voditelji imaju mogućnost intervencije prema vlastitim idejama pa tako, zadovoljivši potrebu za kreativnošću, rade s više motivacije i zadovoljstva. Na kraju, zapaženo je i da se program, tako viđen, može početi provoditi od samog početka pedagoške godine.

ZAKLJUČAK

– Fleksibilnost suvremenog pristupa u programiranju rada predškolskih ustanova omogućila je primjenu programa odgoja za mir, nenasilje i suradnju tako da je on integriran u svakodnevni odgojno-obrazovni rad bez ikakvih smetnji i dodatnih ulaganja.

– Ponuđeni sadržaji primjereni su djeci predškolskog uzrasta i kao što pokazuju rezultati procjena kvalitete ponašanja djece po svim odabranim kriterijima, vidljiv je pozitivan uzlazni trend.

– U djece je postignut željeni učinak promjene u ponašanju u smislu smanjenja agresije i međusobnih sukoba, a zapažena je povećana briga jednih za druge, suradnja i zadovoljstvo u zajedništvu.

– Zapažanja o učincima primjene programa upućuju i na to da ovaj program ne priprema djecu za neko irealno vrijeme i nepostojeći prostor bez nesuglasica i bez opasnosti, nego upravo za stvarni život za koji djeca moraju biti pripremljena tako da na vrijeme uoče opasnost i znaju je zaobići ili prevladati zajedništvom i suradnjom.

– Na osnovi ovih zapažanja moguće je dalje zaključiti da se tako njeguje duh sociocentrizma koji je prijeko potreban ne samo za izbjegavanje sukoba nego i za pripremu novih naraštaja za kvalitetno, svako, pa i bračno partnerstvo, odgovorno roditeljstvo i, konačno, za uspješan i kreativni angažman u radnim i drugim skupinama i timovima.

- Odgojiteljice koje su se same javile za provođenje programa pokazale su iznimno visok stupanj motiviranosti, kreativnosti i kooperativnosti, što je imalo iznimno pozitivne posljedice za uspjeh u radu s djecom i podizanje kvalitete supervizijskih sastanaka.
- Unošenje novih sadržaja u vrtićku sredinu pokazalo je da u jednog dijela stručnog odgojiteljskog kadra postoji (a u drugoga ga je moguće potaknuti ili podići) interes za dodatnom edukacijom.
- I dalje je potrebno razvijati i održavati što tješnju suradnju obitelji i vrtića, jer je u tom slučaju uspjeh u svakodnevnom radu s djecom veći i trajniji, a programi opće i ciljane prevencije ispunjavaju konačnu svrhu.
- Uspješnosti realizacije programa pridonijeli su svi sudionici, svaki u svom dijelu pojedinačno, ali konačni kvalitativni skok bio je vidljiv kroz zajednički timski rad članova razvojne službe i odgojiteljica, što predstavlja putokaz razvijanju kvalitete odgojno-obrazovne prakse.

PRILOG

Skale za evaluaciju

Nakon završetka svakog sastanka voditelji i promatrači procjenjuju ponašanje svakog djeteta, skupine u cjelini i zadovoljstvo svojim radom.

KONSTRUKTIVNOST-DESTRUKTIVNOST /djeteta

5. Stalno i aktivno konstruktivan-na
4. Uglavnom konstruktivan – pretežno
3. Kako kada /ovisno o aktivnosti, vremenu, partnerima.../
2. Uglavnom destruktivan – pretežno
1. Stalno i aktivno destruktivan-na

KOOPERATIVNOST – NEKOOPERATIVNOST /djeteta/

1. Stalno kooperira
2. Pretežno kooperira
3. Kako kada
4. Pretežno nekooperativan-na /aktivno ili pasivno/
5. Stalno odbija suradnju

MANIFESTNO RASPOLOŽENJE DJETETA

1. Tijekom grupnih aktivnosti djetetovo raspoloženje se značajno podiglo
2. Raspoloženje se poboljšalo
3. Ostalo je podjednako
4. Raspoloženje se pokvarilo /nešto lošije/
5. Potpuno se pokvarilo /značajno lošije/

RAD GRUPE KAO CJELINE

1. Vrlo zadovoljavajući /kooperativnost, motivacija, opće raspoloženje
2. Zadovoljavajući

3. Ni zadovoljavajući ni loš
4. Nezadovoljavajući
5. Vrlo nezadovoljavajući /opća konfuzija, nemotiviranost/

VODITELJ JE SVOJIM RADOM

1. Vrlo zadovoljan-na
2. Zadovoljan-na
3. Ni zadovoljan-na ni nezadovoljan-na
4. Nezadovoljan-na
5. Vrlo nezadovoljan-na

Nakon što je obavljeno procjenjivanje (vrši se zajednički, osim vlastitoga rada, što svaki voditelj obavlja za sebe), u bilježnicu treba upisati tijek rada i sve značajno što se dogodilo.

LITERATURA

- M. Ajduković i N. Pečnik: *Nenasilno rješenje sukoba*, Alinea, Zagreb, 1993.
- A. Halmi: *Metodologija istraživanja u socijalnom radu*, Alinea, Zagreb, 1995.
- J. Janković: *Sukob ili suradnja*, Alinea, Zagreb 1993.
- S. Kalmakoff i J. Shaw: *Creative negotiation, School Peace-makes Education Project*, New Westminster, 1987.
- O. Manor: *Family Work in Action*, Tavistock Publications-London and New York, 1985.
- M. B. Rosenberg: *Gevaltfrei miteinander umgehen*, Center for Nonviolent Communications Internationales Creativ, Reingoldwil, 1991.
- M. Masheder: *Surađujmo*, Sitograf, d.o.o. Osijek, 1995.
- N. Pečnik: Sukobi i strategija njihovog rješavanja, *Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada*, 1994. str. 59-66.
- M. Valentich i J. Gripton: *Acting Assertively at Work*, Faculty of Social Work, The University of Calgary, Calgary, 1990.

THE EVALUATION OF THE UPBRINGING FOR PEACE PROGRAM REALIZATION IN "MATIJA GUBEC" CHILDREN'S CENTER IN ZAGREB

Josip Janković

Faculty of Law, Zagreb

Lidija Rezić, Blaženka Pintur

Children's Center "Matija Gubec", Zagreb

The paper deals with the application of an upbringing for peace program and its evaluation. It is a program of intervention into the socializational process of pre-school children directed towards preparing children for cooperation and other non-violent forms of communication with the environment. This program prepares children for life in the world as it is, enabling them to recognize danger within themselves or others in time to avoid or conquer it together with others, choosing cooperation instead of conflict, happiness with – and not at the expense of another person. Three evaluators (a kindergarten teacher and two observers-members of the children's center expert team) assessed the cooperativeness and constructiveness as well as the satisfaction with exercises and contents they brought about. The evaluation results indicate a positive trend which confirms the program's success. The teachers' self-assessment and the quality of work of the children's group in general, indicate a very high degree of satisfaction and effectiveness and thus affirm the previous statement. An additional point gained through this program – concept of intervention into the socializational process – is the preparation of children for becoming good associates/members in all types of partnerships – in work groups, teams and marriage, i.e. in the family. Therefore, we can further conclude that the goal to prepare children for the future, for their time, instead of for the past, the time of their parents and teachers, has been attained.

EVALUATION DER DURCHFÜHRUNG DES ERZIEHUNGSPROGRAMMS FÜR DEN FRIEDEN IM KINDERZENTRUM "MATIJA GUBEC" IN ZAGREB

Josip Janković

Rechtswissenschaftliche Fakultät, Zagreb

Lidija Rezić, Blaženka Pintur

Kinderzentrum "Matija Gubec", Zagreb

Die Arbeit befaßt sich mit der Anwendung eines Erziehungsprogramms für den Frieden und mit seiner Evaluation. Die Rede ist vom Interventionsprogramm in den Sozialisierungsprozeß der Kinder im Vorschulalter, das auf die Vorbereitung der Kinder für die Mitarbeit und andere gewaltlose Kommunikationsformen gerichtet ist. Dieses Programm bereitet Kinder auf das Leben, wie es ist, vor, indem sie dazu befähigt werden, die Gefahren in sich selbst und in den anderen rechtzeitig zu erkennen und zu vermeiden oder sie gemeinsam zu überwinden, indem sie die Mitarbeit anstatt des Konflikts wählen und sich mit den anderen statt auf jemandes Rechnung treffen. Drei Schätzer (eine Kindergärtnerin und zwei Beobachter-Mitglieder der fachlichen Arbeitsgruppe des Kinderzentrums) haben die Kooperativität, Konstruktivität und Zufriedenheit mit den Übungen und Inhalten, die sie herbeiführen, geschätzt. Die Ergebnisse der Schätzungen weisen einen positiven Trend auf, was die Wirksamkeit des Programms bestätigt. Die Selbstschätzungen der eigenen Arbeit der Kindergärtnerinnen und der Arbeitsqualität der Kindergruppe im Ganzen zeigen große Zufriedenheit bzw. Erfolgsamkeit und bestätigen damit die vorherige Behauptung. Den zusätzlichen Vorteil des durch dieses Programm angebotenen Interventionskonzepts in den Sozialisierungsprozeß stellt die Vorbereitung der Kinder auf gute Mitarbeiter in allen Partnerschaftsformen – in einer Arbeitsgruppe und in der Ehe, bzw. Familie. In Übereinstimmung mit dieser Behauptung kann weiterhin geschlossen werden, daß auf diese Weise das Ziel der Vorbereitung der Kinder auf die zukünftige, ihre Zeit, statt auf die vergangene Zeit, Zeit ihrer Eltern und Erzieher erreicht worden ist.